ब्रह्मकल्पैर्भवद्भिर्यत् समेतोऽहं तपोधनाः । दर्शनादेव भवतां पूतोऽहं नात्र संशयः । ७९०
विद्यते न भयञ्चापि परलोकान्ममानघाः । किन्तु तस्य सुदुर्ब्बुद्धेर्म्मन्दस्यापनयैर्भृशं ।
दूयते मे मनो नित्यं स्मरतः पुत्रगृद्धिनः । अपापाः पाण्डवा येन निकृताः पापबुद्धिना ।
घातिता पृथिवी येन सहया सनरद्विपा । राजानश्च महात्मानो नानाजनपदेश्वराः ।
आगम्य मम पुत्रार्थे सर्व्वे मृत्युवशं गताः । ये ते पितॄंश्च दारांश्च प्राणांश्च मनसः प्रियान् ।
परित्यज्य गताः शूराः प्रेतराजनिवेशनं । का नु तेषां गतिर्ब्रह्मन् मित्रार्थे ये हता मृधे । ७९५
तथैव पुत्रपौत्राणां मम ये निहता युधि । दूयते मे मनोऽभीक्ष्णं घातयित्वा महाबलं ।
भीष्मं शान्तनवं वृद्धं द्रोणञ्च द्विजसत्तमं । मम पुत्रेण मूढेन पापेन सुहृद्द्विषा ।
क्षयं नीतं कुलं दीप्तं पृथिवीराज्यमिच्छता । एतत् सर्व्वमनुस्मृत्य दह्यमानो दिवानिशं ।
न शान्तिमधिगच्छामि दुःखशोकसमाहतः । इति मे चिन्तयानस्य पितः शान्तिर्न विद्यते ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ ॥ तच्छ्रुत्वा विविधं तस्य राजर्षेः परिदेवितं । पुनर्नवीकृतः शोको गान्धार्य्या जनमेजय । ८००
कुन्त्या द्रुपदपुत्र्याश्च सुभद्रायास्तथैव च । तासाञ्च नरनारीणां वधूनां कौरवस्य ह ।
पुत्रशोकसमाविष्टा गान्धारी त्विदमब्रवीत् । श्वशुरं बद्धनयना देवी प्राञ्जलिरुत्थिता ।
षोडशेमानि वर्षाणि गतानि मुनिपुङ्गव । अस्य राज्ञो हतान् पुत्रान् शोचतो न शमो विभो ।
पुत्रशोकसमाविष्टो निश्वसन् ह्येष भूमिपः । न शेते वसतीः सर्व्वा धृतराष्ट्रो महामुने ।
लोकानन्यान् समर्थोऽसि स्रष्टुं सर्व्वं तपोबलात् । किमु लोकान्तरगतान् राज्ञो दर्शयितुं सुतान् । ८०५
इयञ्च द्रौपदी कृष्णा हतज्ञातिसुता भृशं । शोचत्यतीव सर्व्वासां स्नुषाणां दयिता स्नुषा ।
तथा कृष्णस्य भगिनी सुभद्रा भद्रभाषिणी । सौभद्रवधसन्तप्ता भृशं शोचति भाविनी ।
इयञ्च भूरिश्रवसो भार्य्या परमसंमता । भर्त्तृव्यसनशोकार्त्ता भृशं शोचति भाविनी ।
यस्यास्तु श्वशुरो धीमान् वाह्लिकः स कुरूद्वहः । निहतः सोमदत्तश्च पित्रा सह महारणे ।
श्रीमतोऽस्य महाबुद्धेः संग्रामेष्वपलायिनः । पुत्रस्य ते पुत्रशतं निहतं यद्रणाजिरे । ८१०
तस्य भार्य्याशतमिदं दुःखशोकसमाहतं । पुनः पुनर्व्वर्द्धयानं शोकं राज्ञो ममैव च ।
तेनारम्भेण महता मामुपास्ते महामुने । ये च शूरा महात्मानः श्वशुरा मे महारथाः ।
सोमदत्तप्रभृतयः का नु तेषां गतिः प्रभो । तव प्रसादाद्भगवन् विशोकोऽयं महीपतिः ।
यथा स्याद्भविता चाहं कुन्ती चेयं वधूस्तव । इत्युक्तवत्यां गान्धार्य्यां कुन्ती व्रतकृशानना ।
प्रच्छन्नजातं पुत्रन्तु सस्मारादित्यसन्निभं । तामृषिर्वरदो व्यासो दूरश्रवणदर्शनः । ८१५
अपश्यद्दुःखितां देवीं मातरं सव्यसाचिनः । तामुवाच ततो व्यासो यत्ते कार्य्यं विवक्षितं ।
तद्ब्रूहि त्वं महाभागे यत्ते मनसि वर्त्तते । श्वशुराय ततः कुन्ती प्रणम्य शिरसा तदा ।
उवाच वाक्यं सव्रीडा विवृण्वाना पुरातनं ।
इति श्रीमहाभारते आश्रमवासिके पर्व्वणि पुत्रदर्शनपर्व्वणि ऊनत्रिंशोऽध्यायः ॥ २९ ॥